

Hər bir xalqın tarixində onu millətlər arasında zaman-zaman tanıdan dahi insanlar, şəxsiyyətlər olmuşdur. Bu insanlara alimlər də nümunə ola bilər, siyasətçi və hərbçilər də, yazıçı və şairlər də, öz sələflərindən ağılı, zəkası, istedadı, igidliyi və digər keyfiyyətlərinə görə çox fərqli olan digər peşə sahibləri də.

Bəzən öz dövrlərində qəbul edilməyən, ən yaxşı halda laqeydlik, ən pis halda isə tənə, zülm və işgəncələrə məruz qalan belə insanlar nə yaxşı ki, zaman keçdikcə öz layiqli qiymətlərini alır və nəinki öz ölkələrində, hətta dünya miqyasında tanınırlar. Hazırda Azərbaycan xalqının mənəviyyat xəzinəsində öz layiqli yerini tutan, Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində fəlsəfi poeziyanın banisi kimi şərəfli bir mövqeyi olan Seyid İmadəddin Nəsimi də yaşadığı dövrdə lazımınca dərk edilmədiyindən çox əziyyət və məşəqqətlərə dözən şəxsiyyətlərdən biri olmuşdur.

Nəsimi ibrətəməz həyat və yaradıcılıq yolu keçmişdir. Daha çox hürufi məsləkli şair kimi tanınan ədib yaradıcılığının birinci mərhələsində sufi ideologiyasına uyğun əsərlər yazmışdır. Şairin əsərlərinin tədqiqi göstərir ki, onun əsərlərində bir qayda olaraq kamil insan konsepsiyası təqdim edilir və eyni zamanda insanı alçaldan müharibələrə, bəzi ziyankar, məsləksiz din xadimlərinə kəskin etiraz ifadə olunur. Dövründə çoxları tərəfindən qəbul olunmayan Nəsimini indi dünya poeziyasının ən kamil sənətkarlarından biri hesab edirlər. Nəsiminin vətəni Azərbaycanda onu uşaqlardan böyüyə hamı tanıyır və sevir, vaxtaşırı olaraq əsərləri nəfis şəkildə çap olunur, şairin əzəmətli heykəli paytaxt Bakı şəhərində sakinləri və respublikaya gələn qonaqları vüqarla salamlayır.

Okeanın o tayında Nəsimi sevgisi

Asudə ABDULLAYEVA,

Lənkəran Dövlət Universiteti Xarici dillər kafedrasının baş müəllimi

Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın ən böyük elm ocağı olan Milli Elmlər Akademiyasının Dilçilik İnstitutu da məhz dahi şairin adını daşıyır.

Fəxr ediləsi hallardan biri də odur ki, 1973-cü ildə Nəsiminin anadan olmasının 600 illiyi UNESCO tərəfindən təntənəli şəkildə qeyd olunmuşdur.

Amma bu yazını yazmaqda məqsədim heç də Nəsimi haqda təzə fikir söyləmək deyil. Çünki Nəsiminin həyat və yaradıcılığı barədə istər öz dəyərli ziyalılarımız, istərsə də digər xalqların ədəbiyyatçıları çox yazıb, əsərləri layiqincə tədqiq və təhlil edilib, müxtəlif dillərə tərcümə olunub və yəqin ki, hələ uzun müddət bu işlər davam edəcək.

Məqsədim Azərbaycanın dünyaya şöhrətli şair oğlu İ.Nəsiminin doğrudan da dünyada tanınmış sevilməsinin əyani şahidi olduğum kiçik bir epizodu oxucularla bölüşməkdir.

2008-ci ilin dekabr ayında ABŞ səfirliyinin və Amerika Dövlət Departamentinin keçmiş Sovet ölkələrindən olan universitet müəllimləri arasında keçirdiyi JFDP təhsil müsabiqəsinin Azərbaycan üzrə seçilmiş yeddi qalibi ilə birlikdə müxtəlif universitetlərində altı aylıq təcrübə keçməkdən ötrü bu ölkəyə yola düşdük.

Proqram çərçivəsində biz Amerika təhsil sistemi ilə yaxından tanış olacaq və bu məqsədlə müxtəlif universitetlərdə dərslərdə iştirak edəcək, müəllim və tələbələrle fikir mübadiləsi aparacaq, istədiyimiz fənn üzrə müştərək dərslər keçəcək, yerli cəmiyyət üzvləri ilə qaynayıb qarışacaq və Azərbaycanın mədəniyyəti, əsasən də təhsili barədə təqdimatlar keçirəcəkdik.

Əvvəlcə bir ay müddətində bütün respublikalardan olan universitet müəllimləri ilə birlikdə Kanzas universitetində (KU) oriyentasiya proqramında iştirak etdik. Daha sonra isə ayrı-ayrı ştatlara yola düşdük.

Mən mübadilə proqramını Ohayo ştatının on üç min tələbəsi olan Yanqstaun Dövlət Universitetində (Youngstown State University- YSU) yerinə yetirməli oldum. Harvard Universitetində isə üç günlük konfransda iştirak etdim.

Proqramın elə ilk günlərində Azərbaycanı tanımaq məqsədilə təqdimata hazırlaşdım və koordinatorlarım - Beynəlxalq Tələbə Cəmiyyətinin sədri professor Jef Davis və Təbii Dilçilikdən dərslər deyən professor Barbara Nykiel - Herbertlə birlikdə təqdimat gününü təyin etdik.

45-50 nəfərdən ibarət təqdimat iştirakçıları arasında müxtəlif millətlərdən olan professor və müəllimlər var idi. Mən slaydlarla

Amerikalı professor dahi Azərbaycan şairinin qəzəlini ingilis dilində əzbər söylədi

Azərbaycanın təhsili, mədəniyyəti, milli adət-ənənələri və ümumi yaşayış tərzini, Dağlıq Qarabağ barədə məlumat verdim.

Təqdimatdan sonra əvvəlcə Xarici dillər kafedrasının müdiri, professor Shearlie Furnish çıxış edib təqdimatı çox bəyəndiyini dedi və bunu tələbələr üçün də təşkil etməyimi məsləhət bildi. Müəllimlər də çıxış edərək öz fikirlərini bildirdilər. Bəziləri Azərbaycan haqda məlumatlarının olmaması, digərləri az məlumatlı olmaları barədə danışdılar və təqdimatdan çox şey öyrəndiklərini vurğuladılar.

Müəllimlərdən biri hətta bu qədər ingilisdilli professor və müəllim heyəti qarşısında mənim yarım saat

çox-çox uzaqda, dünyanın o başında bir əcnəbinin dilindən bu sözləri eşitdiyimə görə mütəəssir olmuşdum. Amma aydınlıq üçün bildirdim ki, Azərbaycanın fəxr ediləsi görkəmli şəxsiyyətləri əlbəttə ki, çoxdur. Lakin yarım saata bir ölkəylə ümumi tanışlıq bu qədər ancaq ola bilərdi. Onu da əlavə etdim ki, əgər vaxt təyin edə bilsələr geniş təqdimat edərik.

Marağımı isə gizlətmədim.

- Siz bunları necə tanıyırsınız? - deyə soruşdum. O isə, "Mən hətta Nəsiminin bir şeirini də əzbər bilirəm", dedi və bizim təkidimizlə sevdiyi qəzəli ingilis dilində söylədi.

Jefin bu çıxışı təqdimata və eləcə də Azərbaycanın bir qədər də ətraflı tanınmasına əlbəttə ki, əlavə rəng qatdı və alqışlara səbəb oldu.

Bir azərbaycanlı şairin okeanın o üzündə bu qədər yaxından tanınması və sevilə - sevilə qiraət edilməsi onun dünyəvi şair olmasının əyani sübutu deyildimi?

Amerikada olduğum müddətdə rastlaşdığım bir faktı da qeyd etmək mənə yerinə düşər. Proqramda Tacikistan Dövlət Universitetindən qoşulan Farxunda Neqmetzadə adlı bir iştirakçının elmi işi Azərbaycanın digər bir dahi şairi Nəsiminin yaradıcılığına həsr olunmuşdu. Farxunda xanım bizim birlikdə olmağımızdan istifadə edərək şairin dövrü, əsərlərinin Azərbaycanda tədqiqi və şairlə bağlı digər məsələlər barədə hər dəfə bizdən nəse soruşduqda və biz hər dəfə ona nəse bir məlumat verdikdə əlbəttə ki, çox böyük qürur hissi keçirirdik.

Bunları deməkdə məqsədim odur ki, xüsusilə vətəndən kənarında mənsub olduğun ölkəni dünyada tanıdan hər bir soydaşının müxtəlif millətlər tərəfindən bu cür sevilməsinin və onların gördükləri işlərin yüksək səviyyədə tədqiq olunmasının şahidi olmaq həqiqətən qürurverici hisslərdir.

çixış etməyə cəsarət etdiyimə heyran qaldığımı da gizlətmədi.

Təqdimat boyu gah video, gah da şəkillər çəkərək Proqramı Bakı ofisinə göndərməklə məşğul olan koordinatorum professor Jef Davis isə məni əməlli başlı təəccübləndirdi.

Professor Jef Davis də əvvəlcə maraqlı təqdimata görə öz təşəkkürünü bildirdi, eyni zamanda təqdimatın bir qədər qısa olmasına irad tutaraq dedi ki, Abdullayeva bəlkə də vaxtın azlığından Azərbaycanın bir çox görkəmli şəxsiyyətlərinin adını çəkmədi. Mən istərdim ki, təqdimatçı dahi Azərbaycan şairləri Nizami, Füzuli, Nəsimi haqda məlumat verəydi. Bu şairlərin əsərləri dünyada tanınır və yüksək qiymətləndirilir. O, daha sonra Azərbaycanın bir çox məşhur bəstəkarlarının da adlarını çəkdi, mərhum cazmen Vaqif Mustafazadənin və onun qızı Əzizənin sənəti ilə yaxından tanış olduğunu dedi.

Mən, əlbəttə ki, Azərbaycandan